

ŠIBENSKI list

ŠIBENIK
srijeda,
23. lipnja 1954.
Izlazi tjedno
God. III. Broj 98
Cijena 10 dinara

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA ZA GRAD I KOTAR ŠIBENIK

Savjetovanje sa sekretarima osnovnih organizacija SK

Ideološko-politički rad u centru pažnje

U prošlom broju našeg lista kratko je objavljeno da je održano savjetovanje Gradskog komiteta SK sa sekretarima osnovnih organizacija.

Sekretar Gradskog komiteta drug Ante Baljkas i član sekretarijata drug Ante Bego-Giljak ukazali su na zadatke organizacije SK. Oni su smjernice, koje su dane na posljednjim plenimima CK SKJ, Trećem kongresu SK Hrvatske i u govorima drugova Tita i Kardelja, konkretizirali na naše prilike.

Između ostalog, bilo je govora o ulozi članova Saveza komunista u razvijanju radničkog samoupravljanja. U tomu su nesumnjivo postignuti vidni uspjesi, ali još uvijek u radu tih organa ima nedostataka protiv kojih sindikalne kao i osnovne organizacije SK ne vode jednu upornu i sistematsku borbu. Isto tako te organizacije ne vode u dovoljnoj mjeri računa o tomu da radnički savjeti izvještavaju čitav radni kolektiv o svom radu. Ni na ekonomskom obračunavanju radnika nije učinjeno

nešto ozbiljnije. Ta činjenica ima negativnog utjecaja na pojedine članove radničkih savjeta i upravnih odbora koji u pravo zbog toga, takoreći, i ne sudjeluju u radu tih samoupravnih organa. Ima slučajeva da neki radnički savjeti i pojedinci u njima ne gledaju, bar ne uvijek, usporedo s interesima poduzeća, i interese zajednice kao cjeline. Naprotiv, često se stvari promatraju nekako suviše usko, lično.

Istaknuta je i ona, već poznata konstatacija, da izvjestan broj članova SK nije u ozbiljnoj mjeri zainteresiran za rad organizacija Socijalističkog saveza, a isto tako da oni ne pokazuju neku vidnu aktivnost ni u drugim narodnim i društvenim organizacijama.

Na savjetovanju je, između ostalog, rečeno da se u dosadašnjoj praksi stalno konstatiraju negativne činjenice i od toga se ne ide dalje. U koliko bi se tako i u buduću radilo, onda bi, sasvim razumljivo, stalno zaoštajali za događajima koji se

odvijaju tempom svojstvenim našoj socijalističkoj izgradnji. Najozbiljnijeg računa bi trebalo povesti o tomu, kako članovi Saveza komunista usvajaju idejnost, da li se bore za nju i na kraju, kako oni provode liniju Saveza komunista Jugoslavije.

Istaknuta je i činjenica da mnogi u gradu ne poštuju odluke lokalnih vlasti. Članovi Saveza komunista pozvani su, u prvom redu, da vode borbu za pridržavanje i poštivanje postojećih odluka, a ne kao što ima slučajeva da je čak i sami krše.

U našim poduzećima ima velik broj članova Saveza komunista koji žive na selu. Naglašena je potreba da svi oni koriste iskustva iz rada osnovnih organizacija i da ih prenose u svoja mjesta. Oni bi se u svakom slučaju morali jače aktivizirati u radu Socijalističkog saveza. Osim toga, mnogo veću pažnju trebalo bi pokloniti radničkoj omladini koje ima oko 550 u Šibeniku. Članovi SK morali bi se ozbiljnije interesirati za njihov razvoj, učenje i slično.

Diskusija, iako živa, nije u dovoljnoj mjeri pokazala pravo stanje u organizacijama Saveza komunista. No, uza sve to moglo se zaključiti, da su mnogi propusti i nedostaci posljedica slabog ideološko-političkog rada organizacija SK njenih članova. To je i uočeno, i zato je u diskusiji bilo najviše govora o ideološko-političkom radu i načinu kako da se on što bolje organizira. Opća je konstatacija, da mnogi članovi SK vrlo malo čitaju, pa neki ne prate ni dnevnu štampu. I sasvim je razumljivo da oni ne mogu biti niti aktivni a ni korisni u radu masovnih organizacija. Opravdano se postavlja pitanje da li oni, ustvari politički nezainteresirani, mogu biti u redovima Saveza komunista.

Nakon ovog sa sekretarima, održat će se u gradu savjetovanje komunista po blokovima.

Smotra KPD u Bilicama

U prošlu nedjelju održana je smotra KPD Lozovca, Dubrave i Bilica. Najuspješnije je izvelo spoj program kulturno-prosvjetno društvo iz Lozovca. Lozovčani su nastupili s tamburaškim zborom i baletom. Izveli su s uspjehom balet »Ciganka«, »Minuet« i »Ruža«. Čitav program ovog društva bio je na umjetničkoj visini. Za ovakav uspješan rad na kulturno-prosvjetnom polju naše radničke omladine i pionira Lozovca treba odati priznanje rukovodiocima kulturno-prosvjetnog društva u Lozovcu, osobito Marković Kosovski i Družić Mariji, te učitelju Zjačić Dani. KPD iz Birnja nastupilo je s originalnim pjevanjem i kolom iz svog mjesta. »Biranj pjeva« — slika iz seoskog života ostavila je dobar utisak na prisutne. U radu s omladinom iz Birnja pokazali su mnogo volje i zalaganja učitelji Batinica Ante i Lučić Drago.

Dubrava je nastupila s pionirima osnovne škole. Oni su dali dva igrokaza »Ne dam svoje Titovke« i »Na proplanku«. Za us-

spješan vanškolski rad pionira Dubrave zauzeli su se učitelji Živković Zdravko i Gulin Dragica.

Omladinci Bilica izveli su igrokaze »Živi spomenik« i »Skitnica«, a pioniri osnovne škole »Titovo kolo«. Omladince je uvježbavao omladinski rukovodilac Ive Lugović, a pionire, koji su izveli »Titovo kolo« učiteljica Frana Antica.

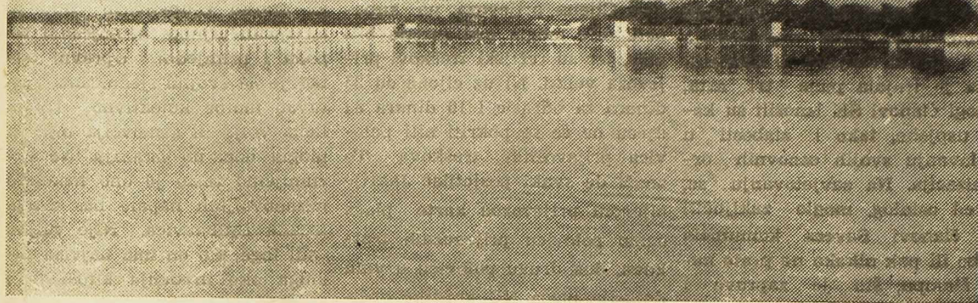
Smotri su kao gosti prisustvovali predsjednik Saveza kulturno-prosvjetnih društava za grad i kotar Šibenik prof. Ante Šupuk, te članovi Uroš Olujić i Marija Adum.

B. S.

U petak savjetovanje članova SK u gradu

U petak 25. o. mj. u 20 sati održat će se na blokovima savjetovanje s članovima Saveza komunista kojima će obavezno prisustvovati i komunisti koji pripadaju osnovnim organizacijama u našim poduzećima.

Na savjetovanjima će se u glavnom govoriti o osnovnim za-

Pogled na kupalište Jadrija

Raznovrsna kulturno-prosvjetna aktivnost u Vodicama

U toku zimske sezone i u proljeću u Vodicama se odvijao bogat kulturno-prosvjetni rad. Za taj uspjeh najviše zasluga ima nastavnički kolektiv osmogodišnje škole, koji je zajednički pristupio tom važnom zadatku.

U toku godine održano je 6 prigodnih akademija i drugih priredbi s raznovrsnim programom. Zadrudni dom u kojem su te priredbe izvodene bio je svaki put ispunjen tako, da je svega preko 5000 mještana prisustvovalo izvedbama. Zapažena je pojava da su u Vodici najveće zanimanje pokazali za one priredbe, koje su izvodili njihovi najmlađi. Jednom su učenici gostovali u Prvić Sepurini, gdje su izveli bogat program. Predviđen je veći broj gostovanja u obližnja sela, ali se to nije moglo ostva-

riti zbog nedostatka prijevoznih sredstava. Naročito je zapažen uspjeh postigla nastavnica Katica Dunkić s učenicima, koji su uspješno izveli igrokaz »Segrt Hlapić« u Vodicama i Devrskama.

Nije se zaboravilo ni na Narodno sveučilište. Održano je preko 15 raznovrsnih predavanja, koja su bila vrlo dobro posjećena. Ukupno ih je slušalo preko 1300 mještana.

U mjestu su ove godine radila tri tečaja, i to za nepismene, srednjeobrazovni i tečaj za zdravstveno prosvjetavanje ženske seoske omladine. Opismenjenje je tom prilikom 20 lica. I mjesna čitaonica je mnogo bolje radila nego do sada. Nabavljeno je novih knjiga u vrijednosti od preko 30.000 dinara. Snižena je članarina i to je jedan od razloga da je upisan veći broj novih članova. Zapažen je rad mjesne glazbe, koja je sudjelovala u svim važnijim proslavama, a gostovala je i u drugim mjestima. Za dobar rad vodičke glazbe ima najviše zasluga kapelnik Alojz Skrepek.

Ne može se reći da je rad OKUD »Venco Vlahov« bio osobito plodan. Članovi tog društva

pripremili su samo jedan komad »Mrtvi ne plaćaju porez«, koji su prikazali u Siveriću, Zatonu i Prvić Sepurini.

Kako je već u početku rečeno, prosvjetni radnici su uglavnom bili nosioci kulturno-prosvjetne aktivnosti u mjestu i učenici koje su oni uvježbavali, nisu mogli nastupiti na općinskoj smotri, jer su u isto vrijeme trebali sudjelovati na kotarskom i republičkom sletu »Partizana«. U buduću će tome svakako trebalo voditi računa.

ZBOR BIRAČA U PODORLJAKU

Prošlih dana održan je zbor birača u izbornoj jedinici Podorljak, na kojem se raspravljalo o razrezu poreza po katastru za ovu godinu. Ustanovljeno je, da su neki pojedinci prikrali veličinu svojih površina. Birači su zaključili, da se što prije sprovede revizija veličine površina kod tih lica, čiji iznos poreza za 1954. godinu ni u kom slučaju ne odgovara današnjem njihovom zemljištu.

Osim toga, birači su na tom zboru izabrali školski savjet u koji je ušlo devet članova.

Održat će se općinske konferencije učitelja

Na jučerašnjem sastanku Savjeta za prosvjetu i kulturu NO-a kotara raspravljalo se o nekim pitanjima koja su važna za školstvo na području našeg kotara.

Nakon što su konkretno razmotrena personalna pitanja, Savjet je odlučio da se na kraju ove školske godine umjesto kotarske konferencije održe općinske konferencije učitelja i nastavnika.

Danas su učitelji s općine Šibenik-vanjski održali svoju konferenciju, a u četvrtak će održati općine Devrske i Skradin, u petak Tijesno i Vodice, u subotu Primošten i Rogoznica, a u ponedjeljak općina Zlarin. Na tim konferencijama učitelji i nastavnici iznijet će rezultate rada u protekloj školskoj godini, a dogovorit će se i o tome kako najbolje i najkorisnije provesti u život odluku o društvenom upravljanju školama. Osim toga,

na dnevnom redu je i budžetiranje škola, a razmotrit će se i mogućnost izvođenja najpotrebnijih radova na školskim zgradama za vrijeme ljetnih praznika.

Na području našeg kotara postoji izvjestan broj prosvjetnih radnika, koji se je zaista istakao u vršenju svoje dužnosti. Ukoliko budu postojale mogućnosti, Savjet će tim licima odati priznanje u vidu novčanih nagrada.

Na sastanku je, osim toga, govoreno o primjeni odluke o društvenom upravljanju školama. Ta će se stvar konkretnije raspraviti na općinskim konferencijama učitelja i nastavnika. Osnovana je komisija koja će izvršiti ocjenjivanje inspektora i upravitelja osmogodišnjih škola. Na kraju je razmotrena mogućnost otvaranja sedmih razreda na kotaru, te je ustanovljeno, da za to jedino postoje uvjeti u Perkoviću.

Savjetovanje komunista u općinama

Velik interes

Prošle nedjelje u svim općinama našega kotara održana su savjetovanja komunista članova organizacije SK kotara.

Savjetovanja je organizirao Kotarski komitet s ciljem, da se komunisti upoznaju s linijom Saveza komunista, koja je na osnovu zaključaka Sestog kongresa dalje razvijana i precizirana na posljednjim plenimima CK SK Jugoslavije i republičkim kongresima, osobito u nedavnim govorima druga Tita i druga Kardelja i na Trećem kongresu SK Hrvatske, a posebno sa politikom SK na selu i problemima ideološko-političkog rada, i dadu svoje prijedloge što bi trebalo učiniti, da njihove osnovne organizacije i općinski komiteti uspješno provode tu liniju u praksi.

Članovi Kotarskog komiteta i drugi članovi SK održali su u vodna predavanja, a nakon toga razvila se diskusija.

Negdje je diskusija bila prilično slaba, a negdje veoma dobra. Općenito se može kazati da je vladalo veliko zanimanje. Mnogi diskutanti konkretno su ukazivali na mogućnosti razvijanja poljoprivrede na njihovu području i na način kako će se to postići. Na svim savjetovanjima izražena je želja da Kotarski komitet pruži i dalje pomoć, kada ta pitanja budu proučavana u osnovnim organizacijama. Kotarski komitet je odlučio da u okviru mogućnosti pruži maksimalnu pomoć osnovnim organizacijama, ali s tim, da se u prvom redu općinski komiteti i osnovne organizacije zauzmu na izvršavanju tih zadataka, da konkretnu borbu za provođenje linije SK ne bi zamijenila predavanja i očekivanje samo pomoći iz centra.

Sjednica NO-a kotara i gradske općine

Sjednica Narodnog odbora kotara održat će se u petak 25. o. mj. u 8.30 i to u društvenim prostorijama poduzeća »Velimir Škorpić«.

U dvorani Mjesnog sindikalnog vijeća održat će se u petak 25. o. mj. u 17 sati XIX. redovna sjednica Narodnog odbora gradske općine Šibenik.

Grčka vojna delegacija posjetila Šibenik

Grčka pomorska vojna delegacija na čelu sa načelnikom admiralityeta grčke mornarice, vice-admiralom Lapasom, koja se ovih dana nalazi u posjetu Jugoslavenskoj ratnoj mornarici, doputovala je jučer u Šibenik. Nakon što su visoki gosti u pratnji rukovodilaca Garnizona JNA razgledali gradske kulturno-historijske znamenitosti i slapove Krke, jutros su gosti prijateljske Grčke napustili Šibenik.

Savjetovanje članova SK u Rogoznici

U prošlu nedjelju održano je u Rogoznici savjetovanje s članovima SK s područja općine, kojem je prisustvovalo oko 70 drugova i drugarica. Drug Draško Jurišić, član Kotarskog komiteta SK, koji je prisustvovao savjetovanju, u svom izlaganju iznio je najaktuelnije političke probleme iz rada organizacija SK i njenih članova. U diskusiji koja je trajala puna tri sata, mnogi članovi SK iznosili su kako uspjehe, tako i slabosti u djelovanju svojih osnovnih organizacija. Na savjetovanju se, pored ostalog, moglo zaključiti da članovi Saveza komunista slabo ili pak nikako ne prate našu štampu, što je zapravo i glavni razlog njihovog nedovoljnog političkog rada u naredu.

I. G.

Problemi kupališta »Jadrij«

Neprilike oko podjele „obiteljskih“ kabina

U subotu 19. o. m. otvoreno je kupalište na Jadriji. Oblačan i nešto kišovit dan nije bio baš pogodan za kupanje. Taj dan građani su koristili za prijenos kreveta, stolova, polica i naslonjača. Svaki hoće da mu u kabini bude što udobnije. Mnogi negoduju, jedni se žale na visoke cijene prijevoza, a drugi na raspodjelu kabina. Neki se žale da nisu dobili baš onu kabinu koju su oni htjeli, a neki pak, da kabinu nisu dobili sami, već je moraju dijeliti sa »sustanarom«. Neki građani se žale na članove upravnog odbora društva »Jadrija«, što ne shvaćaju njihove želje, a ovi na građane što ne razumiju njihove teškoće. Zato smo zamolili predsjednika društva druga Srećka Berlingha da nam razjasni sadašnju situaciju. Evo što on o tome kaže:

— Cijena prijevoza na kupalište nije mogla ove sezone biti niža, jer su režijski troškovi prijevoza veliki. Ni uz cijene od 25 dinara za odrasle i 10 dinara za djecu ne će se pokriti niti polovica prijevoznih troškova. To znači da svaki posjetilac Jadrije cijenom prijevozne karte plaća samo polovicu prijevoznih troškova, dok drugu polovicu u vidu dotacije plaća NO gradske općine. Korištenje samog kupališta je, prema tome, besplatno.

Gradanima nije poznata ta situacija, pa radi toga i smatraju da su cijene previsoke.

Gradanima nisu poznate ni prilike, točnije neprilike, koje ima društvo oko podjele »obiteljskih« kabina. Bilo je 120 morbi, a samo 68 kabina za podjelu. Upravni odbor kupališnog društva »Jadrija« rješavao je to pitanje na trima sjednicama od kojih je svaka trajala pet sati. Tražilo se načina da svi dobiju kabinu i da po mogućnosti svi budu zadovoljni. Zeljama sviju nije i pak bilo moguće udovoljiti. Većina građana je shvatila situaciju i bez ikakvog negodovanja prihvatila rješenje Upravnog odbora. Nekolicina njih smatrala je da se njihovim željama bezuvjetno moralo udovoljiti. Svoje nezadovoljstvo pokušali su ispoljiti lično na tajnika društva druga Marka Ljubkovića. Bilo je na račun tajnika neumjesnih ispada i primjedbi. Upravni odbor je na svojim sjednicama rješavao molbe kolektivno. Ničija lična volja ili samovolja nije tu mogla doći do izražaja. Ne razumijemo zašto je ono nekoliko nezadovoljnih napalo baš druga Marka Ljubkovića. Nije valjda radi toga, što on ima najviše zasluga oko uređenja kupališta i zbog toga što svaki svoj slobodni sat, kroz čitavu godinu, kada većina građana zaboravi i da postoji »Jadrija«, drug Marko radi i misli kako će svim posjetioci, pa i onima koji su sada nezadovoljni, biti što udobnije na Jadriji, završio je predsjednik društva.

Ekipe »Spuzvara« završile prvo putovanje

Dobar ulov spužava

Sezona lova već je počela, iako ove godine sa izvjesnim zakašnjenjem zbog loših vremena. Na lov je pošlo sedam ekipa poduzeća »Spuzvar«, koje su već završile prvo putovanje. Rezultati lova su dobri i daje nade da će ovogodišnja proizvodnja znatno nadmašiti prošlogodišnju.

Do kraja svibnja o. g. ukupan ulov iznosio je preko 1.400 kg spužava.

Interes i potražnja za spužve

ZAPAZANJA I PRIJEDLOZI

Povodom članka „Nekulturno poslovanje u jednoj trafici“

U Vašem listu od 2. lipnja 1954. br. 95 na drugoj strani objavljen je članak »Nekulturno poslovanje u jednoj trafici« te vas molim da u interesu istine a i pozivom na Zakon o štampi donesete slijedeće:

Točno je da je kapetan korvete Zvonko Velčić došao u trafiku, gdje ja radim, dana 19. svibnja 1954., ali on je došao ne u 13 nego u 13.15 sati. Tada je trafika bila privotvorena, a na vanjskoj strani vrata velikim slovima je pisalo »Zatvoreno«. Ja sam u ono vrijeme ne drijemala, kako tvrdi drug Zvonko Velčić, već objedovala, jer nijedna trafika ne radi od 12 do 14 sati. Iako sam primjetila drugu Velčiću da je trafika zatvorena, ipak sam ga upitala što traži. Kad je on zatražio »Vjesnik u srijedu«, ja sam mu odgovorila da ga nemam. Na njegovo ukazivanje da

imade nekoliko primjeraka na polici, ja sam primjetila da su oni za moje pretplatnike. Ja sam pravo ne primam »Vjesnik...« izravno iz redakcije, već ukoliko smatram da mi je potrebno, kupujem u prodavaonici Slavke Bumber. Imadem suviška jedino onda, ako netko od pretplatnika iz bilo kojih razloga otkáže.

Kroz razgovor, ja sam kazala drugu Zvonku, da gdje je pretplaćen za »Borbu«, da bi bilo dobro da se pretplati i na »Vjesnik u srijedu«, jer da bi ga onda svaki put sigurno imao.

Sve drugo što je drug Zvonko Velčić naveo u tom članku ne odgovara istini, jer bilo bi protivno mojem interesu da na onakav navodno drzak i bezobrazan način odbijam mušterije. Kada bih tako postupala, sigurno ne bih postizavala promet među prvim trafikama u Šibeniku.

Marica Gulin

Davanje krivih uputa putnicima

Bio sam prisutan (3. o. m.) Perkoviću. Pregledač je kazao, kada su na željezničku stanicu u Šibeniku došli putnici, koji su imali namjeru otputovati putničkim vlakom br. 3135 u 22,37 sati. Ti su putnici bili Ljubomir i Slavica Kelečavić, Gojko i Danica Škarić, Nikola Balivarija, Vice Sabac i Filip Bačić, svi iz Drvara.

Kada su ti putnici prošli kroz čekaonicu i izašli na peron, jedan od njih prišao je pregledaču kola Cibuk Franji i zamolio ga, da mu kaže koji vlak ide prema

Perkoviću. Pregledač je kazao, da idu svi za njim na treći kolsjek, pa će im pokazati koji vlak ide. Putnici su naravno pošli za njim, ali ih je on odveo do sasvim druge kompozicije i otvorio im je vagon i kazao, da se ukrcavaju, jer da ta kola idu prema Perkoviću. Putnici su ušli i čekali dok vlak krene, ali polazak nisu mogli dočekati. Jedan od njih izašao je na peron i zapitao, kada će vlak poći. Prometnik mu je odgovorio, da je vlak već otišao.

Putnici su se iskrcali i stali negodovati. Željezničari su se branili, da od njih to nije niti jedan uradio, i da je nemoguće, da je to napravio željeznički službenik. Ali putnica Slavica Kelečavić otišla je sa jednim milicionarom kod pregledača kola u njegovu kancelariju i u oči mu rekla, da ih je on odveo u sasvim drugu kompoziciju.

Putnici su ostali u čekaonici i do 5 sati u jutro čekali drugi vlak.

Oni su milicionar izjavili, da im je to prvi put doći u Šibenik, a došli su radi liječničkog pregleda.

Nikola Boča, službenik

Aleksa Stefanovski

17. lipnja o. g., nakon dugotrajne bolesti preminuo je u selu Gačezezi drug Stefanovski Aleksa.

Drug Stefanovski Aleksa rođen je 10. ožujka 1902. godine u Bitolju. Potječe od siromašne radničke obitelji, a po zanimanju je bio fino-mehaničar.

Drug Stefanovski prošet idejom socijalizma, za vrijeme španjolskog građanskog rata, ilegalnim putem pohrlao je u Španiju i stupio u borbu na strani radnog naroda Španije, za ostvarenje socijalističkih ideja, za prava radnog čovjeka ne samo Španije, nego i čitavog svijeta.

19. lipnja o. g. u 9 sati odr-

žana je drugu Aleksu komemoracija u selu Gačezezi-Cista Mala, uz pratnju vodičke glazbe.

Sahrana posmrtnih ostataka obavila se na mjesnom groblju u Cistoj Maloj.

Nakon što je vodička glazba intonirala posmrtni marš, član Kotarskog komiteta Šibenik drug Alfired Rudolf u ime Komiteta i ostalih masovnih i društvenih organizacija na području općine Vodiče održao je govor nad grobom druga Stefanovski Aleksa. On je u kratkim crtama istakao zasluge druga Aleksa, kako u španjolskom građanskom ratu, tako i u izgradnji socijalizma u našoj zemlji.

I tako smo stigli na Sardiniju

Izvukavši se iz utrobe »Bengazija« — na prostranu palubu, osjetili smo na sparušnim licima svježi morski dašak, pomiješan s mirisima algi... Naši pratioci, od tada »mirne ovice« zauzeše službeno — ukočeno držanje, da bi tako, pred starijima, opravdali svoju dotadanju pospanost. Zatim je izdano naređenje za iskrcavanje i mi se, u nizu ponavljanih »avantia« iskrcavamo na pristanište, gdje nas, po bogzna koji već put, prebrojavaju, izvikujući glasno: »... uno, due, tre...«

Sakupljeni nas svijet prati u stopu, upijajući svoje poglede u naša blijeda lica, u odjeću, što je visjela u ritama, presavijajući se u bezbroj nabora, kroz koje se naziraju izmršavjeli udovi. Taj svijet, s raznim gestama, izražava prema nama svoju miznju, ustrčavanu im godinama u krv, ili, pak, mržnju prema svojim vlastodršcima, koji nas na onakav svirepi način uništavaju. Jedan podoficir, prolazeći prkosno kraj nas, reče glasno da bi nas trebalo, kao pse, pobiti iz mitraljeza, poprativši svoje riječi gestama iskusna ratnika. Zatim nam pride nekakav trbonja crnokošuljac, napirilitan poput ispijene bludnice, i ošinuvši nas pogledom punim mržnje uputi nam riječi: »Che brutta razza...«

Postrojiše nas uza zid željezničke stanice, na čijem se pročelju nalazila tabla s napisom — Olbia.

Pred nama, u luci, svadahu se galebovi za komadiće kruha bačene sa povojničenog »Garibaldi«. Brižno obrijani i počeljniji po palubi se šetaše mornari, koji više nalikše konobarima nego vojnicima, spremnim na borbu, ili bilo kakav pokret, iz koga bi se ogledavala volja za nekim junačkim činom. Od nekud iz grada dojurili i pred nas se zaustavi luksusni auto, iz koga, u pratnji jednog karabinjerskog oficira izide »Il signor commessario del comune do Olbia« — kako nam ga »predstaviše« karabinjeri

iz naše pratnje. Podignuta nosa, pun neskrivenog ponosa, što pred sobom vidi nas »neprijatelje svoje zemlje«, koje je njihova »hrabra« vojka zarobila u krvavim bitkama, prilazi nam »signor commessario«, kome nikako ne ide u glavu: zašto naš narod naopako shvaća misijski rad njihovih kulturnih radnika, koga oni ne-sebično vrše među nama, i to u jednoj jedinjoj namjeri: »kako da nas oslobode naših balkanskih predrasuda«. Spretno gestikulirajući rukama, neprestano je ponavljao: »... civiltà... nostra civiltà...« Donoseše nam i majušne panjokice, koje više nalikše dječjim igračkama nego kruhu, u kog bi, s nasladom mogli zagristi naši gladni zubi. Nestrpljivo čekajući na red iz pogleda nam je virila glad, koja zasjenjivaše svijest i izobličavahu životne pojmove do nevjerovatnosti.

Nakon dužeg zadržavanja, konačno nas ukrcase u vagone, i tako oboružani stogramskim panjokicama krenusmo dalje u nepoznato.

S vremena na vrijeme dolete nam ususret gajevi hrastova s oljuštenom korom od koje se pravi pluto. Susrećemo i čobane sa stokom, Ali po klasiranju ovaca i goveda dolazimo do zaključka da su u pitanju grofovski dobra.

S jedne i druge strane pruge ostajale su za nama sitne parcele obradene zemlje s mirisima prezeleg koromača. Na svim usputnim stanicama ljudi čitaju izlijepljene plakate i u povjerenju se obraćaju jedan drugome. Dakle — nešto nije u redu... U jednom vagonu odjeknu naša narodna pjesma. Jedan od naših pratilaca reče šapatom: »Che brutta vita, ragazzi.« — I ušuti. Na jednoj stanici pride nam jedan stari gospodin i upita nas — od kuda smo. I doznajući da smo iz Dalmacije dođa, prijateljski se smijuljeći: »To, onda naši.« — »Ne svoji smo« — odgovori jedan od naših. Gospodin produži dalje, slegnuvši ramenima. Očito se vidjelo, da

su mu njegove »kâponje«, svojatajući Dalmaciju, prodale rog za svijeću.

Voz se malko zatrese i u jednom dugom zvižduku zaustavi. »Sassari...« čujemo marmor sa svih strana. »Sassari« — odjeknu snažni bariton službujućeg željezničara.

Naš se troid formira i mi, pod svojim zavežljajima, krenemo umorno gradskim ulicama. Za nama se uputilo i mnoštvo dječurlije ključući: »Ribeli!... Ribeli!...« I što se djeca više derahu, za nama je sve više rasla i povorka. Trgovci i zanatlije izlaziše na vrata svojih radnji sa šapatom na usnama: »Ribeli...« S prozora se, također širo šapat — »Ribeli...« Jedan debeli »dominikanac« — s masnim podvoljkom opazivši nas, prekrsi se, široko razmahujući bijelom pesnicom, kao da je pred sobom vidio čopor davola.

Pride nam i jedan radnik u plavom kombinizonu i pruži krišom jednom od naših kutiju cigareta. Jedan karabinjer to primjeti i upozori prijetećim glasom: »Dovete sapere che e guerra?!« »Ci siamo l' uomini? — odvrati radnik i nestane ga u masi.

Shvativši da nas karabinjeri, po naređenju, sprovede kroz grad, uzduž i poprijeko, samo zato da pomoću tih metoda propagande podižu moral svoga naroda, ni mi ne saginjemo glave, pred tom čudovišnom gluhošću uspavnih malogradana. Svakome od tih lažnih kršćanskih moralista pogledali smo otvoreno u lice.

— Vidite kakva su njihova djeca, primjeti jedan od naših.

— Režim bijede, upotpuni drugi.

— Obavezno: crna košuljica i poderane hlače na zdanjici i koljenima.

Konačno se zaustavljamo pred jednim velikim željeznim vratima, čuvanih od jake straže. »Dobro došli«, — podrugljivo će jedan od stražara na talijanskom jeziku.

Ulazimo u dvorište, načičkanu željeznim rešetkama. Nas petoricu gurnuše u jednu čeliju. Za nama škljocnu brava i mi se nadosmo u »mišolovci«. Jedan željezni krevet, s polupraz-

Odgovor Franin Stanka

U prošlom broju »Sibenskog lista« objavio je Tonči Eregović uvredljiv članak pod naslovom »Loš postupak željezničkog službenika«. Kako se to odnosi osobno na mene, kao odgovor navodim ovo:

Spomenutog dana bio sam u svojoj kancelariji do 12 sati (možda je bilo i manje 5 minuta), a zatim izašao vani zbog službenih poslova (pripreme kod Kotarskog suda i Gradske općine radi izvršenja izbora za radnički savjet). Vratio sam se u 13 sati.

Na vratima kancelarije dočekao me je imenovani s riječima: »Gdje se vi ima već jedan sat nalazite, niste na svom radnom mjestu, a ja vas ima sat vremena čekam«. Odgovorio sam: »Bio sam za poslom, radno vrijeme za nas je od 8—12 sati, i ukoliko sam vam potreban, dođite sutra u 8 sati — dodajući mu — tako vam i piše na vratima kancelarije te ste to mogli učiniti a da vam ja ne govorim«.

On se na to uvrijedio, pa je, smatrajući da je u pravu, objavio onaj članak. Rekao mi je da će to učiniti, a ja sam mu odgovorio, da može objaviti i u čitavoj štampi, ali samo istinito.

Dodao bih, da se svaka stranka ima pridržavati radnog reda koji je javno izvršen.

Stanko Franin, službenik

Oskudica u prenočištima

Nastupili su lijepi sunčani dani. Putnici dolaze u naš grad. Stižu i školske ekskurzije. Potrebna su prenočišta. Treba udovoljiti strancima, pružiti im mogućnost da se odmore nakon dugog putovanja.

Melutim, svim gostima nije omogućen udoban smještaj. Samo mali broj putnika može prenočiti u hotelu »Krka« ili pak u Ive Iljadica-Rape, ali to je sve malo, naročito kad je u pitanju jedna ili više školskih ekskurzija.

Što se dešava?

Putnici traže prenočište. Dabome, ako su malo zakanili ne će dobiti mjesto za spavanje zato, što su ga već zauzeli drugi. Prisiljeni su da nađu negdje mjesto za spavanje, i oni ga nalaze u gradskom perivoju.

Zar se i za ovakve slučajeve ne može naći rješenje?

Neda

nom prljavom slamaricom, prikopčan za željeznu verigu ukovanu u zid, noćna posuda s polupanim poklopcem — i mnoštvo po zidovima imena — to je jedini inventar čelije.

Predahnuli smo. Zatim se, umorni, bacimo na vlažnu betonsku ploču.

I dok smo tako, opruženi jedan uz drugoga, čekali na sporo dolazeći san, netko iz susjedne čelije upita glasno: »Kako je zemljaci?« I nakon kratkog vremena dopre do nas odgovor od istog glasa: »Ne bojte se; bit će dobro. Odzvonilo je kokošarima.«

U ranu zoru, probudi nas zveket ključeva, pomiješan s galamom stražara. Na prozorskim rešetkama oživješe prstenaste sjene, obrubljene čipkama sunčanih šara. Razgledavajući ogromnu tamničku zgradu, drug Slavko primjeti: »Po svoj prilici crnokošuljci su mislili na Dalmaciju, kad su je zidali.«

Pod nama, u posvodenom krugu, opazim »vzino kolos«. Vrte se stari i mladi, civili i vojnici. Pred betonskim bunkerima šetaju stražari s nataknutim bodežima na puškama. Kontrolori trčkaraju po pještanim stazama i reyno obilaze ono što se u suvremenom fašističkom rječniku nazva šetnjom.

Ponovo smo se pokrenuli s našim zavežljajima i za pola sata bili smo u vagonima spremnim za pokret u pravcu jugozapada. Sada su za nama nestajala polja, zarasla u žabokrečinu. I kod same pomisli da smo mi te žute baruštine došli privatiti kulturni duša se napunja mržnjom, koja nosi izraziti žig živog narodnog otpora. Napunja se čežnjom za našim ognjištima, našom zemljom i našom slobodom, za koju se liju potoci krvi.

Ulazimo u guste gajeve maslina, čije krošnje skrivahu mnogo motornih vozila. Svuda oko lo bodljikava žica i rovovi, barake i vojska. Pred nama se ukaže toranj gradske katedrale, oko koga se okupiše kuće algherskih građana. Daleko desno, duboko usječena u more, ogromna klisura, s hrpom kamenja, kao krūnom na glavi.

Petar Bilušić

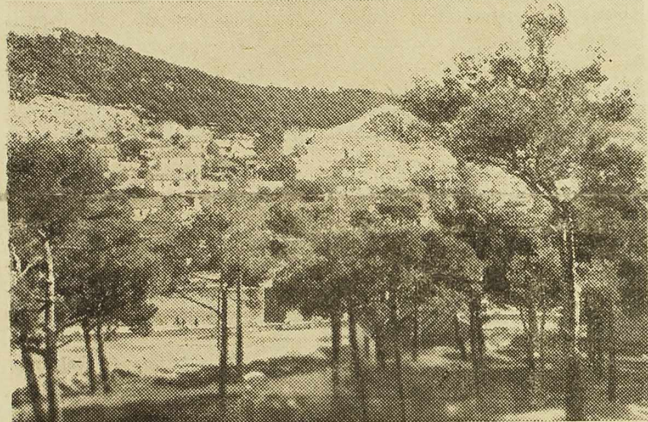
gradske vijesti

Popuna stalne vatrogasne straže

Postojeća stalna vatrogasna straža, koja se nalazi u sklopu Narodnog odbora gradske općine, s obzirom na nedovoljan broj stručnog kadra, ne može u potpunosti zadovoljiti današnjim potrebama. Stoga su mjeroavni faktori o tomu u posljednje vrijeme povelj računali i odlučili da se i stalna vatrogasna straža popuni sa još nekoliko stručnih lica, kako bi mogla zadovoljiti zahtjevima suvremene vatrogasne službe. S tim u vezi NO gradske općine primit će kao stalne službenike jednog građevinskog tehničara i jednog cipelara, te po dva drvodjelca, zidara i automehaničara.

Sve veći priliv turista

Posljednjih nekoliko dana posjetilo je Šibenik više grupa stranih turista. Najbrojnije su bili zastupani oni iz Engleske, Njemačke, Švicarske i Holandije. Mnogi od njih su prosljedili za Split odnosno Rijeku, zadržavši se u našem gradu samo nekoliko sati u razgledanju gradskih kulturno-historijskih spomenika. Idućeg mjeseca očekuju se veće skupine stranih turista.

Motiv iz Šibenika

Završne školske svečanosti

U subotu 19. o. mj. u svečanoj dvorani gimnazije daci petih, šestih i sedmih razreda održali su završnu priredbu. Učenici i učenicice uspješno su izveli zabavni program. Poslije toga direktor gimnazije profesor Ante Zorić osvrnuo se na učenje i vladanje u protekloj školskoj godini. On je rekao da je ova školska godina najuspješnija u razdoblju od oslobođenja do danas, što najbolje pokazuje prosjek ocjene u učenju, koja iznosi 3,5. Drugi direktor je nadalje istakao rad omladinskih kolektiva na kulturnom uzdizanju (izvođenje uspješnih predstava, pjevačkih i muzičkih programa, narodnih plesova, baleta i t. d.), te im je zaželio u ime svoje i nastavnčkog zbora dalji uspjeh. Sjaj ovogodišnjeg rezultata potamnio je velik broj izostanaka koji prelazi 14 hiljada, od čega je dobar dio neopravdan.

Posebno je pohvaljen kolektiv VI. b. razreda, koji je čitavu godinu prednjačio ostalima i na

GOSTOVANJE MARIONETSKOG KAZALIŠTA IZ RIJEKE

Ovih dana gostovalo je u Šibeniku Marionetsko kazalište iz Rijeke, davši tri veoma uspjele predstave. Na repertoaru su bile izvedene predstave »Veseli brusac iz Pariza«, zatim »Ali baba i 40 hajduka« i »Zarobljeni vitez«. Za ove priredbe vladao je velik interes naročito kod omladine. Program je izveden u ljetnoj bašci Narodnog restorana.

Završila obuka u školama

U subotu 19. o. mj. završila je obuka u svim osnovnim, osmogodišnjim, srednjim i stručnim školama na području grada.

Poslije završenih sjednica nastavničkih zborova, koje su sada u toku, svim učenicima bit će podijeljene godišnje svjedodžbe.

Gotovo na svim školama zapo-

čeli su završni ispiti, osim na dvjema osmogodišnjim, jer je nedavnom odlukom Savjeta za prosvjetu, nauku i kulturu NR Hrvatske ukinut niži tečajni ispit.

Ovih dana priređene su na svim školama izložbe radova učenika, koje će pokazati rezultate rada pojedinih škola.

Šibeniku je potreban Ferijalni savez

Prošla je i ova školska godina, brige, dobri i loši časovi. Već u svibnju, a nekad i prije počinju se brojiti satovi nastave do svršetka škole. U mašti se pređu svi ti satovi, koji su dugi, najduži i sjetimo se našeg odsustva, koje stručno nazivamo ferije. Ne znam da li oni što se »odluče« na popravni barem malo misle na ljetno, na raspust, na odmor...

A gdje ćemo sada, kada smo dobili rezultate našeg desetmjesecnog rada? Neki će poći na radnu akciju »Vinodol«, drugi kod rodaka, ali najviše će biti onih, koji će ostati u mjestu.

Ferijalni savez Jugoslavije omogućava svim daccima, nastavnicima, liječnicima i t. d. da na jeftin način upoznaju ljepote naše domovine za vrijeme ljetnih praznika. Možda je slabo interesiranje u našim školama bio raz-

log što je u nedovoljnoj mjeri provedena agitacija, ili možda što je popust od 75% na vožnji malen. Činjenica je da mi nismo u gradu mogli osnovati Ferijalni odbor.

Na svojoj posljednjoj sjednici Centralni odbor Ferijalnog saveza zaključio je da povlastice Ferijalnog saveza može koristiti radnička i namještenička omladina. U okvirnom Pravilniku napominje se da bi u osnivanju Saveza trebali dati punu podršku kako moralnu tako i materijalnu Savjet za prosvjetu i kulturu, Oajel za socijalno staranje, društvo »Naša djeca«, organizacija Narodne omladine, i drugi. Znači uz suradnju NO-a gradske općine najnužnije bi bilo osigurati prihvatilišta slična onima u Dubrovniku, Splitu, Zadru, Rijeci i drugim mjestima. Do sada je cijeli rad oko agitacije pao na Gradski komitet Narodne omladine, koji se prošlog ljeta obraćao Savjetu za prosvjetu i kulturu i raznim poduzećima, kako bi osigurali smještaj barem za trideset osoba.

Cesto se mogu čuti pitanja: »Zašto u Šibenik stiže malo ekskurzija?« Nije zato što je naš grad nezanimljiv u historijskom pogledu, kao što neki tvrde, već zato što nema smještaja. Svakog ljeta stižu pisma iz raznih krajeva zemlje za smještaj pojedinih dačkih ili studentskih ekskurzija. Oni nam već unaprijed nude prihvatilište u svom mjestu.

Školski savjeti, koji su osnovani na našim školama trebali bi zainteresirati za Ferijalni savez prvenstveno roditelje i dake, a onda i našu zajednicu kako bi i naš grad u tom pravcu nešto napravio.

B. Kale

Zašto se ne polijevaju ulice?

U ovako kišovitoj godini dugo se mora čekati na lijepo vrijeme. Napokon kad nastupaju sunčani dani, nadodu i teškoće za nas, prašina koja iz dana u dan narušava zdravlje i higijenu građana i njihovih stanova. Ne shvatljivo je što nitko nije našao za shodno, pa ni organi Gradske općine da o tome povedu računa. Možda je potrebno ponovo, da intervenira sanitarna inspekcija, kažem ponovo, jer bi bilo čudno, da ona još na to nije opomenula nadležne organe.

Predio najviše izložen velikoj prašini je cesta od Poljane maršala Tita do Križa. Pitamo se — tko najviše udiše tu prašinu? Većinom radnici i službenici, jer ujutro, kad polaze na posao, iščekuju ih čitava kolona vozila koja dovode radnike iz okolice. Takvo stanje se može popraviti na taj način, da se najmanje dva puta dnevno poliju makar najugroženiji dijelovi grada.

U drugim većim gradovima se ceste od asfalta ili betona peru svaki dan vodenim mlazom, a mi, jer nemamo tako uređene ulice, moramo još više posvetiti pažnju higijeni grada pa napraviti makar ono što je u granicama mogućnosti.

J. G.

Šibenik kroz tjedan

Narodno kazalište

ČETVRTAK, 24. VI. — CLIVIJA — opereta od N. Dostal-a. Početak predstave u 20 sati. Od 25. do 28. VI. ansambl Narodnog kazališta gostuje u Benini, Murteru i Tijesnom.

Kinematografi

TESLA: premijera američkog filma — BAJKA O ČAROBNOM GRAHU — Dodatak: Maršal Tito u Turskoj. (do 27. VI.) Premijera domaćeg cjelovečernjeg filma — UTAKMICA GO-DINE (Jugoslavija — Engleska). Dodatak: Filmske novosti br. 22. (28. VI.—4. VII.) SLOBODA: premijera austrijskog filma — STARI GRIJESNIK — Dodatak: BAR (do 25. VI.) Premijera talijanskog filma — MOJ SIN PROFESOR — (26. do 30. VI.)

Dežurna ljekarna

Službu vrši I. narodna ljekarna — ul. Božidara Petranovića.

IZ MATIČNOG UREDA

RODENI

Dragan, sin Milivoja i Tone Domporin; Borislava, kći Božidara i Milke Jolić; Ljubica, kći Frane i Vinke Jurković; Ivan, sin Iža i Dume Žižić; Zivana kći Ivana i Ane Sarić; Jadranka, kći Ivana i Tone Punoš; Ante, sin Zlatka i Dinke Manestar i Stipe, sin Mate i Marije Grgas-Bile.

VJENČANI

Krajina Ivan, užarski majstor — Čulav Neda, drž. službenik.

UMRLI

Štrbac Darinka rod. Laurić, stara 69 god.; Supe Kata rod. Gulin, stara 54 god.; Ercegović Lovre pok. Filipa, star 70 god.; Periša Sime Matin, star 24 god. i Barić Josip pok. Ivana, star 54 god.

NOVI VOZNI RED

Vlakovi

Polazak iz Šibenika

Putnički za Split u 1.49 sati
Brzi za Split u 3.41
Putnički za Split u 10.40
Ubrzani za Split u 18.24 sati.

Ubrzani za Zagreb u 8.38 sati
Putnički za Zagreb u 14.30
Brzi za Zagreb u 19.12
Putnički za Zagreb (preko Bihaća) u 22.37
Brzi za Beograd (preko Bihaća direktna kola) u 22.05 sati.

Perković — Šibenik s polaskom iz Perkovića u 0.40 sati, 3.10 (brzi), 4.48, 5.24 (brzi), 6.15, 9.55, 12.06, 17.30 i 20.30 sati.

Parobrodi (brza pruga)

Polazak iz Šibenika
Za Rijeku (preko Zadra) ponedjeljkom, utorkom i srijedom u 21.20 sati, četvrtkom u 21.40, petkom i subotom 21.20, nedjeljom u 10.20 i 21.40 sati.

Za Dubrovnik (preko Splita) ponedjeljkom u 2.55 sati, utorkom u 2.35, srijedom u 3.10 i 19.10, četvrtkom u 2.35, petkom u 2.55 i 18.50, subotom u 3.10 i nedjeljom u 2.55 i 19.10 sati.

Za Pulu srijedom u 7 i petkom u 7.30 sati.

Za Split — Dubrovnik — Pirej petkom u 12 sati.

OTVORENA KUPALIŠNA SEZONA

U nedjelju 20. o. mj. otvoreno je kupalište na Jadriji. Također i ona na Martinskoj i Pakleni oživila su mnogobrojnim kupaćima. Računa se da je toga dana gradska kupališta posjetilo preko 3000 građana. Do Jadrije kupaća prevozi motorni brod poduzeća »Dupin«, na Martinsku skela PBD »Val«, dok na Paklenu prijevoz kupaća vrši brod SD »Mornar«.

IZ STAROGA ŠIBENIKA

Najstariji poznati Šibenčanin

Sačuvane isprave iz XI. vijeka spominju grad Šibenik samo par puta; njegove stanovnike baš nimalo. Iznimku čini kartular stare crkve sv. Petra »u selu« u Poljčima, u koji su uneseni izvodi iz isprava u vezi sa darovštinama hrvatskog vlastelina Petra Crnog krajem XI. vijeka toj crkvi. Jedan od tih izvoda sačuvao nam je ime najstarijeg dosada poznatog Šibenčanina.

Petar Crni darovao je crkvi sv. Petra roba Rakonju (ime, zapravo nadimak, je augmentativ od Rak) i predao joj ispravu o kupnji tog roba od Šibenčanina Vsemira. Iz te isprave unesen je u kartular pod br. 60 ovaj izvod:

»U prisutnosti ovih svjedoka: Dujma iz Srinjina i Vučića i nečaka mu Prodana i svih samostanaca, kupih roba Rakonju, koji je pripadao Šibenčaninu Vsemiru, za tri solida, na podmiru.«

Najstariji poznati Šibenčanin, Vsemir, bavio se, dakle, nimalo časnim poslom prodaje robova. Ali to je onda, pa sve do XVIII. vijeka, smatrano i u Dalmaciji legalnom trgovinom, pa i kad je ova trgovina zabranjivana, nije zabranjeno bilo držanje roba »za vlastitu potrebu«. Još 1707 g. ši-

benški trgovac Juraj Vidović izjavljuje da je od trgovine s robovima (turskim) dobio: 992 cekina radeći u ortaklubu sa Jurjem Buzačićem, a 245 u društvu sa nekim Šimunom.

Vjerovatno se na istog prodanog roba Rakonju, možda seljaka iz šibenske okolice, odnosi podatak izvoda br. 64 u kartularu, koji glasi: »I Rakonja na isti način predaše sina svoga Belotici spomenutoj crkvi zauvijek.« Nesretni je otac samo tako uspio združiti se sa svojim djetetom, koje je u nevolji za njim pošlo.

Prodajna je cijena Rakonjina nevjerovatno niska: tri bizantska zlatna solida ili, u današnjoj vrijednosti, nešto preko 46 zlatnih franaka. Ali onda cijenu nisu imali ni ljudski život, ni zemlja. Vladala je na selu teška nevolja, gladinja, i cijenu su imale samo živežne namirnice i stoka. Iz istoga kartulara razabiremo da je više komada zemlje prodano za 4 sirca i 4 hljeba, da je čitava jedna oćevina prodana za jednu otvuljenu svinju i 300 glavica luka, da je jedan zaselak s vinogradom prodan za — jednoga konja. Bilo je robova koji su prodavani za sam jedan solid ili za mjericu žita ili soli.

Prva banka u Šibeniku

Snažni razvoj trgovine, industrije i prometa Šibenika krajem XIX. i početkom XX. vijeka, pojavila mladog i vrlo poduzetnog narodnoga građanstva, morali su, prirodno, donijeti i razviti i takvu granu kapitalističke privrede, koju Šibenik dotada nije poznavao: novčarstvo. Cvjetao je, istina, i u gradu i na selu jedan primitivan oblik ovoga. Pojedini privatnici mnogo njih; iz svih društvenih redova — bivali su za zajmodavcima, sa debelim knjigama dužnika, svežnjima dužničkih obveznica i čitavim skrinjama zaloga (i manjom ili većom izložbom pršuta koji su visjeli sa greda po konobama — dar dužnikov »velikodušnom« zajmodavcu). Trgovci, osobito seoski, davali su na dug seljaku. Ali time nije se mogla podići kapitalistička privreda. Pojedinač kamatnik znao je dobro nabiti kesu, kao Matavuljev konte Ile Deveti, ali je, spavajući na blagu, u velikoj većini slučajeva umio samo da iškola »sina dotura«, da kupi staru kuću koga propalog gradskog gospodina i živi od rente.

Većeg smisla za što drugo ovaj gradski i seoski »kapitalist« nije imao, pa se ekonomski napredak Šibeniku dužuje, pored značajnim vanjskim silama i objektivnim uslovima geografskog smještaja i bogatstva prirode, ispočetka dosta malenom broju pripadnika šibenskoga građanstva, koji su shvatili da nenapredak znači nazadak, pa su pregli da stvore ono kapitalističko novo i veće, što je na tome stepenu privrednog nazvoja moralo biti smatrano naprednom tekovinom, utoliko značajnijom, što su tvorci i pokretna snaga šibenskoga kapitalističkog uspona bili narodni građani. U Šibeniku, kao ni u jednom drugom gradu Dalmacije, talijanaško se građanstvo ograničilo na život od zemljišne rente, na jedan dio trgovine i prometa, u snažnoj konkurenciji i u tima narodno svijesnim građanstvom, pa se, nemoćno žaleći za prošlim vremenima izivljavalo u djelatnostima koje su predstavljale samo isforsirani, umjetno održavani dekor jedne prošlosti kojoj povratka nema.

I prvi šibenski novčani zavod rezultat je rada šibenskoga hrvatskoga građanstva. Inicijativu za osnivanje prve šibenske banke dao je odvjetnik dr. Julije Gazzari. Premjestivši krajem 1897. g. svoju pisarnicu iz Knina u Šibenik, dr. Gazzari se živo počeo zanimati za osnutak jedne manje lokalne banke, oduševivši za to širi krug imućnih narod-

nih građana. No kad je čuo da će se u Dubrovniku pomoću zagrebačke Prve hrvatske štedionice osnovati Hrvatska vjersijska banka, stupio je, još prije osnutka ove, 1902. g. u vezu sa dubrovačkim pokretačima i njihovim zagrebačkim pokroviteljima, te se, skupa sa svojim kolegom drom. Krsteljom, angažirao za upisivanje dionica te banke na području šibenskoga kotara, nakon čega bi se u Šibeniku otvorila njezina podružnica.

Da bi se postigao upis 120 dionica po 500 kruna, koliko su tražili dubrovački i zagrebački bankari da se u Šibeniku upiše, Gazzari i Krstelj sazvali su 1. studenoga 1902. okružnicom veći broj parolnih mještana i okolišana na dogovor, koji se 9. studenoga održao u kavanu na Poljani.

Uspjeh je bio potpun: upisano je svih 120 dionica, Gazzari je vrlo brzo osigurao potrebne prostorije za banku u kući Javne dobrotvornosti, koja se, do bombardiranja 1943., nalazila na mjestu gdje je sada trg pred kavanom »Medulić«, te već 10. studenoga mogao sve to javiti direktoru Praštedionice Crnadku, ne zaboravivši istaknuti i ovo: »Talijanska stranka i drugi pojedinci nastojali su na svaki način da svijet odvrte da ne kupi dionice«.

25. siječnja 1903. Upravno vijeće središnjice Hrvatske vjersijske banke u Dubrovniku zaključilo je da u Šibeniku otvori bančinu podružnicu, kojoj se stavlja na raspolaganje 100.000 kruna, te je u prvo Predstojništvo podružnice postavilo pored dra. Gazzara i dra. Krstelja još: liječnika dra. Filipa Smolčića, veletrgovca Josipa Bilića i Pašku Čikaru. Sutradan je dubrovačka središnjica imenovala prvim upravljačem nove podružnice Oskara Belčaka.

19. veljače članovi Predstojništva podružnice izabrali su svojim predsjednikom Bilića, nakon čega je zatraženo njezino protokoliranje, pa je ova prva šibenska banka počela djelovati.

Kasnije stvorena Jadranska banka, koja je imala središnjicu u Trstu, preuzela je i poslovanje šibenske podružnice Hrvatske vjersijske banke, pa je za novu svoju podružnicu sagradila posebnu novu zgradu na obali (nakon rata porušena kuća Čok).

Prva šibenska banka uzgojila je prvi domaći bankovni kadar, koga ranije nije bilo.

B. D.

Nekoliko misli o pruzi

»Cuje li se oće li šta biti?«
»Pa kažu da su došli neki inženjeri.«

»Tako se govorilo ima godinu dana, ali još nema ništa.«
»E, ima godina dana! Govorilo se da će praviti prugu još za vrijeme Franje Josipa, kad sam ja bio dijete.«

Tako govore i danas, a da kako će drukčije!

S takvom nevjericom obično bi započinjali razgovor seljaci iz Varivoda, najsjevernijeg sela našeg kotara kadgod bi se govorilo o gradnji pruge Zadar—Knin. Decenijama naučeni na lažna i prazna obećanja, prepušteni mirnom i monotonom seoskom životu, odcijepljeni od ostalog svijeta, oni nisu mogli povjerovati, da će se i njihova želja ispuniti.

Ideja o gradnji pruge Knin—Zadar nije nova. Njena važnost bila je uočena još za vrijeme Austrije. U staroj Jugoslaviji nije u tom pravcu učinjeno ništa. Tek u novoj Jugoslaviji, i to odmah poslije rata počelo se opet govoriti o gradnji pruge. Čak i kada su počele prve pripreme narod još nije bio uvjeren da će početi njena gradnja. Međutim svakim danom postajalo je sve očiglednije da izgradnja pruge postaje činjenica.

Videći to Varivodani su polako mijenjali svoje mišljenje o pruzi. Oni su se prvi upisali na prugu.

»Jesi li se ti upisao na prugu.«

»Ima već dva-tri dana. Upisat ću i ženu da pruga bude prije gotova.« — »A ja nisam još. Idem odmah. Mora i pokraj nas vlak prozviđiti, pa makar sve vrag odnio.« Oduševljenje Varivodana raslo je iz dana u dan. Oni su gorjeli od želje, da se pojave što prije na radišću. A kada je i to došlo njih nije trebalo puno pozivati na rad.

Poslije kratkog vremena vidjeli su se plodovi njihova rada — iza njih ostajao je nasip, koji je bivao sve duži i duži...

Rad na pruzi je neobično veseo i živ. Uz opći smijeh i veselje radi se punom parom. Po nekoliko puta na dan odjekuju detonacije sa radišća. A nekada se čitava okolina ispuni pjesmom. Kako se zvonko razliježu stihovi:

»Mi gradimo svoju domovinu, cvijetnu baštu i čerču i sinu« —

i kao da daju snage za daljnji rad!

Varivodani su čvrsto odlučili da, uz ostale, dadu što mogu više, samo da bi pruga bila što prije gotova. Radosna srca pričaju oni o pruzi tako da nekada postaju pomalo ko naivni.

»Kad bude pruga gotova, punih 15 dana ću se vozikati tamo amo.«

»A ja moga sina odmah šaljem u školu vlakom.«

Lako će onda biti. Uzmeš korpu grožda pa na stanicu — i eto para.«

»Moći ćemo mi onda prodavati grožde u Zagrebu, Karlovcu i drugdje.«

»Lako će se onda živjeti. E, kud se nisam rodio još do jednog 50 godina.«

Varivodani očekuju bolji život. S pravom. Njihovo zalaganje bit će nagrađeno. S punom vjerom, koračaju u ljepšu budućnost.

Veselin Gladović -
gimnazijalac

ZAHVALA

Prigodom smrti našeg dragog i nezaboravnog supruga i oca Dubajić Nikole pok. Sime, zahvaljujemo rodbini i prijateljima na susretljivosti. Napose zahvaljujemo liječnici dr. Monti i kolektivu uprave prihoda NO-a kotara Šibenik.

Ožalošćena obitelj
Dubajić

Zapažanja sa sleta NIJE SE SMJELO DOGODITI

Odmah u početku nužno je istaknuti nepobitnu činjenicu, a ta je, da je slet uspio. To je tim važnije, ako imamo u vidu, da je to prvi slet ovakove vrsti. Svaka čast učesnicima priredbe. Oni su za svoj naporan rad zasluženo pobrali aplauz publike. Organizatorima sleta bi se moglo zamjeriti neke propuste, a bez kojih se moglo proći. To su naoko sitnice, ali sitnice, koje su ostavile sjenku na organizaciju ove velike priredbe.

Tu je u prvom redu boravak učesnika sleta s područja kotara. Ti mališani bili su smješteni u sali DTO »Partizan« i prepušteni sami sebi. Ti isti pioniri nisu spavali dvije noći, u petak i subotu. Nekoliko starijih izazivali su strašan nered. Oni mališani, koji su prevalili znatan put, i koji su htjeli malo zaspiti — to nisu mogli. Zato se nije trebalo čuditi nekim neskladnim pokretima, kad su na stadionu nastupili pioniri.

* * *

Posljednja je točka. Svi učesnici sleta izvode simboličnu živu sliku petokrake. Odmah po završetku ove točke gledaoci uz liniju igrališta ušli su na teren prije nego su izvođači izašli i na taj način im mnogome otežali pravilan i skladan izlazak sa terena. Preda mnom se stvorila ne lijepa slika: mješavina gledalaca i izvođača posljednje točke programa. Trebalo se svakako pobrinuti da se to ne dogodi.

* * *

Moglo se bolje riješiti problem garderobe učesnika sleta. Stotine mališana i djevojčica ostavili su svoju odjeću u svlačionicama na stadionu. Poslije završetka sleta pred svlačionicama je nastala velika gužva. Treba napomenuti, da su tom prilikom mnogima ponestali dijelovi odjeće. Gužva se svakako i to na razne načine mogla izbjeći i omogućiti učesnicima da poslije sleta lako dođu da svoje odjeće. I. B.

Pobjeda stolnotenisača „Mornara“

Nedavno je u Kaštel Sućurcu održan treći uzvratni turnir stolnotenisača »Mornara« i »Velimira Škorpik« iz Šibenika, »Orkana« iz Dugog Rata i »Jugovnila« iz Kaštela Sućurca.

U seniorskoj konkurenciji »Mornar« iz Šibenika uspio je svladati sve svoje protivnike i tako po treći put osvojiti prvo mjesto.

Na turniru su sudjelovale i juniorske momčadi istih društava. U vrlo zanimljivim borbama juniori »Mornara« premoćno su pobijedili.

»Mornar« je poslije niza uspjeha u ovoj sportskoj grani dobio ponudu od Podsaveza za Dalmaciju da u Šibeniku organizira stolnotenisko ekipno prvenstvo Dalmacije. SD »Mornar« je ponudu već prihvatio.

A. Validžić

IZ SPORTSKOG ŽIVOTA

Za unapredjenje plivačkog sporta u gradu

Mnogi ljubitelji sporta, a naročito izvan Šibenika s kojim dođe te u razgovor o sportu u našem gradu, postaviti će vam pitanje: »Zašto je u Šibeniku, u jednom od većih primorskih gradova na našoj obali, plivački sport tako slab, suprotno od Splita, Dubrovnika, Rijeke, pa i nekih manjih mjesta«. Slabo upućeni odgovorit će, da je uzrok vjerojatno nepodesan geografski smještaj samoga grada, slaba tradicija, neintenziviranje omladine i drugi neznatni razlozi. Točno je, da i sve to ima utjecaja. Međutim, »tradicija« o slabom plivačkom sportu nije pisani zakon, koji, kako to neki smatraju, mora biti jedini uzročnik nerazvijenosti plivačkog sporta u gradu.

Osnovna mogućnost ostvarenja je prije godinu dana osnivanjem PK »Mornar«. Klub je u prošloj, tj. prvoj godini djelovanja, uspio okupiti izvjestan broj omladine, koja je s puno ljubavi već u prvoj godini imala nekoliko uspješnih nastupa u gradu i u drugim mjestima. Oko 40 plivača i plivačica redovno je treniralo prije i poslije podne. U toku zimske sezone jedan dio plivača odselio je iz Šibenika i sadašnju sezonu klub dočekuje sa nešto manjim brojem plivača i vaterpolista.

Postavlja se pitanje, što bi sve trebalo učiniti, da bi ovu sezonu klub završio sa još većim uspjesima.

Prvi i najosnovniji uslov za sada je masovnost, jer bez nje se ne mogu očekivati ni tehnički rezultati. Znači, da kod radničke i srednjoškolske omladine treba propagirati plivački sport, da bi se povećao broj aktivnog članstva. Drugo vrlo važno pitanje je, stručni trenerski kadar za plivanje i vaterpolo, kojeg u Šibeniku, osim manjeg broja s instruktorskim ispitom, može se reći, i nema. Znači, da se taj problem za sada može riješiti tako, što bi se za vrijeme plivačke sezone angažirao neki iskusniji trener iz kojeg drugog plivačkog centra. A treći, kao najvažniji faktor za unapredjenje plivačkog sporta je izgradnja jednog stalnog plivališta u luci. Sadašnje pokretno plivalište PK »Mornar« u uvali Paklena, koje je za ovu sezonu potpuno renovirano, ne može u potpunosti zadovoljiti. Nema ni pitku vodu ni osvjetljenje, vezano je za prebacivanje plivača morem i t. d. Zato, kada svi ti nedostaci budu otklonjeni (a njih ne može otkloniti sam PK »Mornar«), onda će i u Šibeniku plivački sport krenuti naprijed kao i u ostalim gradovima na našem Jadranu i time upotpuniti inače nedovoljnu sportsku aktivnost u Šibeniku.

Iako raspolaže sa skromnim mogućnostima, PK »Mornar« i za ovu sezonu ima zakazan veći broj nastupa. Sudjeluje u regionalnom plivačkom i vaterpolu prvenstvu po sistemu liga takmičenja. Uzeo je na sebe organizaciju vaterpolu prvenstva NR Hrvatske. Ugovoreno je i gostovanje jedne ekipe iz Zapadne Njemačke, zatim vraćanje susreta PK »Jedinstvo« Zadar, međusobni prijateljski susret sa POŠK-om iz Splita, te još neki susreti u koliko bude slobodnih termina.

Svakako da će ovaj bogat program nastupa u mnogome pridonijeti razvitku plivačkog sporta u našem gradu.

I. Soljan.

Započelo natjecanje za CUP maršala Tita „Radnički“ - „Šibenik II“ 7:0

U nedjelju 20. o. mj. odigrana je na stadionu »Rade Končar« nogometna utakmica za Cup maršala Tita između »Radničkog« i »Šibenika« II.

Pobijedio je bolji tim »Radničkog« sa 7:0 (4:0). Strijelci: Ercegović I. 3, Ercegović II, Čala,

Juniori „Šibenika“ osvojili dva boda

U nedjelju 20. VI. odigrana je u Splitu druga finalna utakmica za prvenstvo podmlatka Dalmacije koja je završila zasluženom pobjedom »Šibenika« sa 3:2 (2:1).

Sudac: Reić iz Splita dobar. Gledalaca oko 500, vrijeme sparno, teren odličan.

Momčad »Šibenika« je nastupila bez svojih 5 standardnih igrača koji nemaju više pravo nastupa, jer su već prošli 18 godina.

U 10. min. Alfirević je doveo »Split« u vodstvo jednim jakim volej udarcem, koji Pralija nije mogao obraniti. Na izjednačenje se nije dugo čekalo. Perak i Radić su izmijenili mjesta tako, da je pritisak gostiju trajao sve dotle, dok nije pao izjednačujući gol. Jovičić je iz dubine nabacio jednu visoku loptu pred vrata »Splita«. Na ovu loptu su startala dvojica igrača »Splita«, ali Miškić je bio brži, pogodio mrežu. Ovaj zgoditak ih je ohrabrio tako, da su predveli pravi juriš na protivnički gol. Perak je dobio loptu s krila, prešao dvojicu protivničkih igrača i sa oko 15 m poslao oštar udarac pod prečku.

Odmah u početku drugog dijela igre »Split« je silovito navalio na Pralijina vrata, ali snažni i visoki vratar »Šibenika« obavljao je svoj posao veoma dobro. Pritisak »Splita« je trajao čitavih 10 minuta. Odmah zatim slijedi jedna navala »Šibenika«, koja izvršava zgoditkom Peraka 3:1. Zadnjih 15 minuta »Šibenik« se povukao u obranu kako bi zadržao postignuti rezultat. 9 minuta pred kraj »Splitu« ipak uspijeva sniziti rezultat na 2:3. Nismo već dugo gledali ovakovu borbu za bodove. Svi igrači »Šibenika« su startali na prvu loptu koja je redovito bila njihov plijen. Iz Splita je dosad odneseno 3 od moguća 4 boda. Svi su se zalagali do maksimuma, svi su dali ono što su znali i mogli. Ali se ipak mora izdvojiti bolje tehničko znanje i spremu Pralije, Peraka, Supe i Radića, koji su bili nosioci svih obrana i napada.

Zgoditke su dali za »Šibenik«: Perak 2 i Miškić 1, za »Split«: Alfirević.

Slijedeće medjelje se sastaju: u Šibeniku »Zadar« i »Šibenik« a u Splitu »Hajduk« i »Split«.

Stojan Mileta

Rezultati II. kola juniorskog prvenstva SNP-a: u Splitu: Split — Šibenik 2:3 i u Zadru: Zadar — Hajduk 1:8.

Dobrijević i Baica (autogol). Pred oko 100 gledalaca šudio je dobro H. Dunkić.

U prvom dijelu momčad »Radničkog« potpuno je nadigrala svog protivnika, koji nije uspio niti jednom ugroziti njihova vrata. Ekipa pobjednika igrala je na prodore i već prije odlaska na odmor osigurala pobjedu, postigavši četiri zgoditka. U 38. minuti sudac je isključio iz igre Brajkovića (Šibenik II.) zbog nesportskog ponašanja.

U drugom poluvremenu obje momčadi igrale su veoma slabo, a osobito »Radnički« čiji su se igrači gubili u nepotrebnim driblizima u čemu je prednjačio Grbac, koji je na momente igrao i dosta grubo, pa ga je sudac trebao isključiti, u toliko više što se i pripirao s protivničkim igračima.

Kod pobjednika najbolju igru predveli su Brajković, Čala, oba Ercegovića i Kovač, dok je Grbac bio izratito slab. U momčadi »Šibenika« II. istakli su se Nikolić, Mikulandra i Baica.

Uspješan nastup „Krke“ u natjecanju jola

U nedjelju 20. o. mj. održano je u zadarskoj luci pred oko 4000 gledalaca veslačko natjecanje za prvenstvo NR Hrvatske u čam-

cima »Yol de mer«. Na ovom prvenstvu sudjelovalo je osam ekipa sa preko 150 veslača i veslačica. Po prvi puta takmičila se i šibenska »Krka«, polučivši vrijedan uspjeh. »Krkaši« su nastupili u natjecanju četvorki za podmladak i četvorki za novake. U obim ovim točkama veslači »Krke« osvojili su prva mjesta. U četvorki za podmladak postigli su vrijeme 3:27,0, stigavši ispred splitskog »Mornara« za čitave dvije dužine, dok su u četvorki za novake također došli prvi na cilj ispred splitskog »Gusara« u vremenu od 3:31,0. U sveukupnom ekipnom plasmanu »Krka« je osvojila četvrto mjesto sa 360 bodova.

ZASTO NIJE ODRŽANO PRVENSTVO ŠKOLA U PLIVANJU

Kao što se u svim većim školskim centrima pri završetku školske godine održavaju plivačka natjecanja između škola i pojedinih razreda, naravno gdje za to postoje mogućnosti, to je i PK »Mornar« namjeravao organizirati jedno slično natjecanje. Za sastanak, koji je povodom toga sazvan, uprava kluba pozvala je i predstavničke škola. Međutim, ovi se sastanku nisu odazvali, i tako je propalo jedno korisno natjecanje, kako za samu školsku omladinu, tako i za unapredjenje plivačkog sporta u Šibeniku. Ovdje još treba spomenuti da je rukovodstvo PK »Mornar« uzelo na sebe stručnu stranu organizacije natjecanja, o čemu je još ranije obaviješten po jedan predstavnik škola.

OTVORENO PLIVALIŠTE I PLAZA U UVALI PAKLENA

U nedjelju 20. VI. PK »Mornar« otvorio je na Pakleni plivalište za aktivne članove — plivače i vaterpoliste, kao i kupalište za građanstvo. PK »Mornar« osigurao je prijevoz brodom, koji će saobraćati svakog dana dva puta prije i dva puta poslije podne.

Cijena za odlazak i povratak je 10 dinara,

S. I.

TVORNICA OBUĆE „ALKA“ - Duplje (Slovenija)
PRODAVAONICA SIBENIK — UL. 12. KOLOVOZA 1941.

RASPOLAŽE BOGATIM IZBOROM

SVIH VRSTI CIPELA I SANDALA

KVALITET ODLICAN. — — CIJENE PRISTUPACNE

Samostalna ugostiteljska radnja „Narodni restoran“
Šibenik, Poljana maršala Tita

U TEK OTVORENOJ LJETNOJ BASCI MOGU SE DOBITI

RAZNI SPECIJALITETI NA ZARU KAO I SVAKOVRSNA

PIĆA. — SVIRA JAZZ IZ ZAGREBA

Trgovačko poduzeće na veliko i malo
„GRADSKI MAGAZIN“
Š i b e n i k
Tel. 452, 356, 295

Nudi na prodaju :

Cement N-400 à dinara 16 po kg-franko naše skladište

Na vagonске količine daje popust.

»SIBENSKI LIST«
organ Socijalističkog saveza
radnog naroda za grad i kotar
Šibenik
Uredništvo, štamparsko poduzeće
»Stampa«

Glavni
i odgovorni urednik
NIKOLA BEGO

Tekući račun: Narodna banka
Šibenik broj 531—T—292

Rukopis se ne vraćaju.
Pretplata za tri mjeseca Din
120.—, pola godine Din 240.—,
za 1 godinu Din 480.—.

Oglašujte u
„Šibenskom listu“